

Mesék a szemnek

GYERMEK KÖNYV ILLUSZTRÁCIÓK

Hármas szóösszetétel, ahol a gyermek, könyv és a könyv illusztráció önmagában is megállja a helyét. Így együtt azonban már nyolc szótag, azt ugye már külön kell írjunk...

Pedig. Ettől speciális igazán az a kiállítás, amelyet a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem és a Gyermekkönyvszerzők és Illusztrátorok Egyesülete *Mesék a szemnek* címmel az egyetem Ponton Galériájában rendezett. A kiállítás mozaikrugója és az alkotók közötti szinte egyetlen kapocs *Pálfi György* egyetemi docens, a Vizuális kommunikáció tanszék tanára, aki mind a 43 kiállítót – nem csak névről – személyesen is ismeri. Az eseményt Boldizsár Ildikó mesekutató nyitotta meg, és az alkotók

nagy számban meg is jelentek ezen a színes és témája szerint is vidám seregszemlén, amilyenre én hazai előzményként nem is emlékezem!

A kiállítás anyagát nem válogatták meg előre. Hat munkát mutathattak be a jelentkezők, így a grafikák túlnyomó része még meg sem jelent, esetleg hallgatói feladatként teljesített terv volt csupán. Ez csak növelte a kollekciónak frissességét.

Szerencse, hogy vannak már kiadók, akik elég rugalmassággal (például a pozsonyi Pagony Kiadó) felkarolják a most végzős hallgatókat. Ezek az elmúlt években készült könyvek különösen figyelemre érdemesek, mert új színt és stílust ígérnek. A meghívó kedves ötlete, hogy minden kiállító művész önportróját adta: *Agócs Írisz, Bakó Tamás, Balogh Andrea, Baranyai András, Békés Rozi, Bóna László,*

Egy nap azután lomtalanítás volt a Fehérlófia utcában. A lakók hetek óta készülődtek az eseményre: feltárták a pincét, padlást, összeszedték minden poros limonost és kacatot. Megkórnyibűltek mind – végre megszabadultak a házucsalan útkasáigától.

Amikor eljött az idő, halomba hordták mindent a járdára. Hégyben állt a törvét, szakadt, romlott, kopott, csorba, visott, kiszolgált és színelhagyott cucc: A ház népe visszahúzódt a lakásokba, és ügyetlenül vértá az estét. A sötétben azután kószalkodtak a ház elől, rávetették magukat a lomokra, és villogni kezdtek.

Borogdai Zsuzsa, Csala Sándor, Farkas Kata, Ficzeré Kyru, Gulyás Emese, Gyöngyösi Adrienn, Hegyesi Mátyás, Ilyés Juli, Jánosi Anna, Kállai Nagy Krisztina, Kárpáti Tibor, Koncz Timea, Kőszeghy Csilla, Kun Fruzsina, Maarten Wansdronk, Máray Mariann, Mezei Ildikó, Miskolczi Martina, Molnár Márk, Nagy Dia, Pagels-Tóth Anna, Pásztohy Panka, Paulovkin Boglárka, Perekházy Dóra, Péter Ildikó, Pluhár András, Radnóti Blanka, Rastätter Linda, Rubik Anna, Rutkai Bori, Sirály Dóri, Szabó Levente, Szalma Edit és Szántói Krisztián, Szegedi Katalin, Takács Mari, Varga Zsófia és Lipóczki Ákos.

Minden művészeti ágnak van egy-egy jelentős városa a világban. Olyan hely, ahol mérlegre kerülhet a világ termése, ahol a

nagyok mellett a kicsik és feltörekvők is szóhoz juthatnak, és ahova mindenki odavágyik. Illusztrátoroknak ilyen hely az itáliai Bologna. Ahol Magyarország legutóbb a díszvendég lehetett. Ez mindenesetre jobban sikerült, mint anno a frankfurti könyvkiállításon... A hazai gyermekkönyvek közül (és itt szigorúan a magyar szer-

Az első képen Hegyesi Mátyás vidám rókafigurája, balra, lent pedig Szabó Levente Lomtalanítás könyvének grafikai láthatók. A meghívó portrészorozata szerepel az oldal élén, balra Balogh Andrea Piroskája a farkassal cseveg. Az alsó három illusztráció Szántói Krisztián Kutyák című könyvében található, amely szerzői magánkiadásra készült.

Jobbra Pluhár András két mese illusztrációja (bárányfelhővel), lejjebb Máray Mariann halai és önjáró piros bálnája.

számára készült irodalom került a fókuszba, mert a könyv, mint olyan itt építhet, alkothat a legtöbbet... és rombolhat is: a leendő olvasók táborát.

Az olvasást szeretni, a könyvre vágni olyan mákony, amelynél jobbat nem is kívánhatunk. Ebben a legtöbbet azok a kiadók tehetnek, akik a kiadással bizony néha vásárra viszik a bőrt, de a megoldás talán leginkább az illusztrátor kezében van. Ha tényleg van a kezében valami...

Vagy a fejében. Mert a mű, azaz az irodalom amelynek szavai,

zó, vagy legalábbis a magyar illusztrátor által alkotott könyvre tessék gondolni) mindig ki-villan néhány, és ez – nyilván elsősorban a külseje okán – egyre biztatóbb a kockázatot nehezen vállaló kiadóknak.

– A két kategóriában (fiction/non fiction) évente legalább egy-egy diákunk sikerrel szerepel – említi Pálfi György Kárpáti Tibor sikerét és Marton Zsolt különdíját, amelyet a bolognai egyetemről kapott.

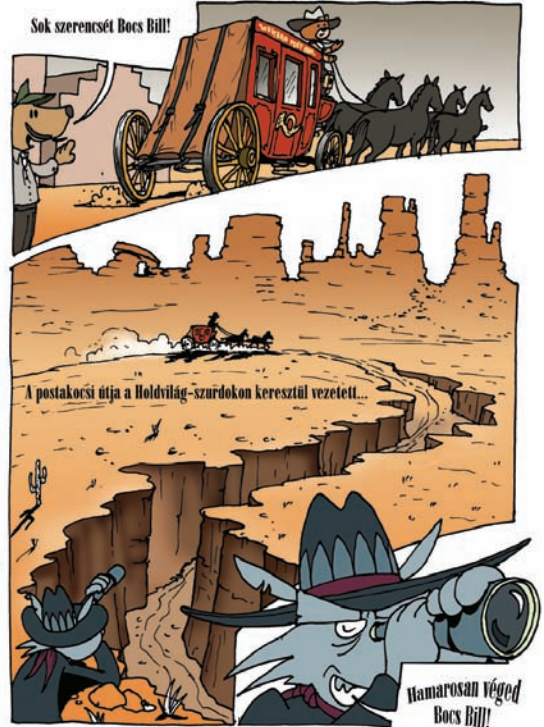
Valljuk be, rengeteg bővli van, és nem csoda, hogy a németeknél tavaly épp a gyermekek

A baloldali alsó képen Ilyés Juli Ludas Matyjának részlete, az oldal élén Rastätter Linda sültgalambja és Radnóti Blanka illusztrációja látható. Az alsó képsorozat Bóna László képregénye: Bocs Bill.

mondatai és egész történése a rajzokban ölt képi valót, indukáló és gerjesztő kell legyen egyszerre. A tervezőnek nem csak értenie, éreznie is kell a szöveget. Kort, helyzeteket, szereplőket és egy egész világot alkot abból, amit az író elébe rakott. Stílust, kifejezőmódot és technikát kell keresnie hozzá. Hozzáillőt. Talán tovább is gondolhatja a történetet, fantáziájával kiegé-

Lent: Mezei Ildikó illusztrációi aprólékos részleteiben külön kis világot alkotott.

Jobbra három meseillusztráció: Borogdai Zsuzsa munkái.

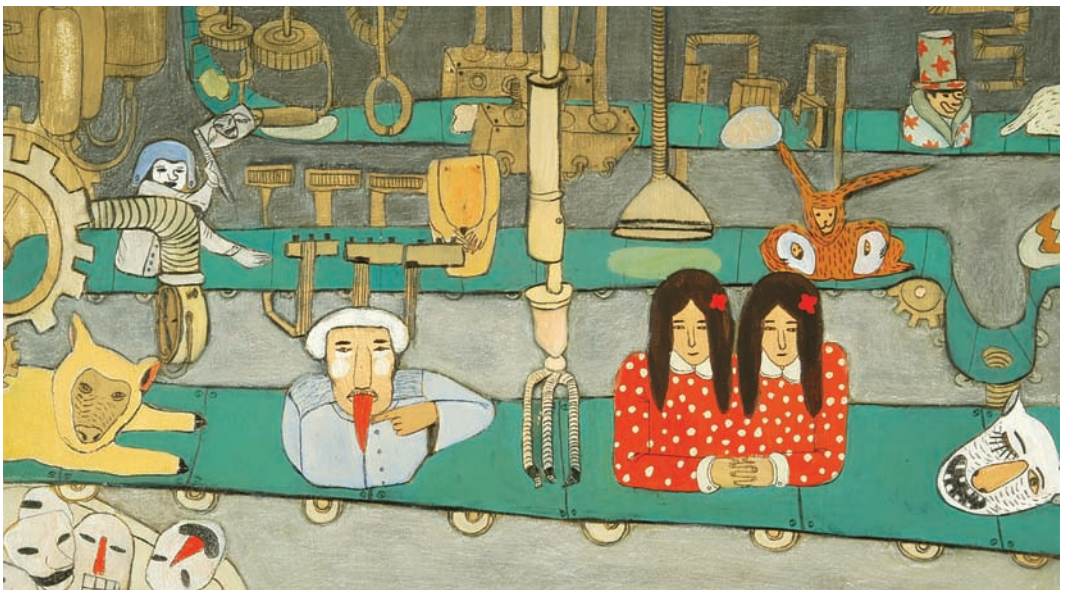
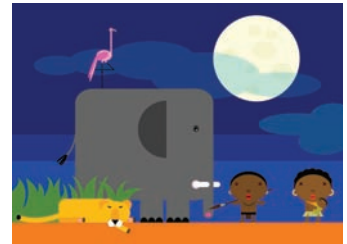
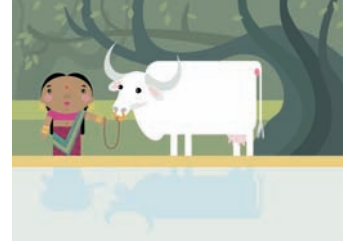
A túloldalon Karinthy nyuszija és Alice Csodaországban, Nagy Diána, most diplomázott grafika szakos hallgatótól.

szítheti, kiszínezheti. Egy biztos: gondolkodnia kell. Aztán, és nem melleleg, azt mondhatnánk, talán anyagot gyűjtenie, átszűrnie magán és abszorbálnia. Nem kémia ez, de a folyamatok a mélyben zajlanak. Vagy inkább onnan indulnak el – s végül jutnak el hozzánk. De addig számtalan stációt jár be a munka (és néha személyesen az illusztrátor is).

Sokáig, úgy láttam, baj van az illusztrált könyvekkel nálunk. A gyermekeknek készülő kiadványokkal a leginkább. De ezt nem a tervezőknek rovom fel ma sem. A külföldről átvett könyvek hol nagyszerűek, hol pedig nyálasan geilek voltak. Szirupos rajzfilmek és számítógépes kóklerség között – távol a tehetőségtől és legalább olyan távol az ízléstől is. Még azt sem állíthatjuk, hogy valamiféle trendi igazodás volt ez, sajnos ilyen a világ – és akik a kiadás mellett dönthettek, azok is...

Gyermekkorunk (és nem csak a magam ifjúságára gondolok, hiszen könyveiket az akkori mo-

nopol helyzetben lévő Móra Kiadó után újfent, és immár többedszerre vásárolhatjuk ma is az üzletekben) zárójel vége – mesekönyveit olyan kiemelkedő művészek rajzolták, mint Würtz Ádám, Reich Károly, Kass János (utóbbi sok éven át a Typo-grafikai tanszéken illusztrációt tanított. Később Gyulai Líviusz váltotta fel) vagy Réber és Sajdik, akiknek a szereplői idővel filmsztárokává váltak. Az az irodalom klasszikus volt a legnemesebb értelemben, na és a képalkotás módja is jóval hagyományosabb.

Majd jött egy átmeneti időszak, amit nem tudok igazán rangsorolni. Következtek a tanítványok, kicsit lejjebb az előzők után a „törekvők” (amint lehetek annak idején Fauve-ok is), de ez valószínűleg nem lesz egy patinás művészettörténeti kategória (az elnevezés is tőlem), ám a biztatóról valószínűleg szól, hogy tudniillik a *Grafika a Grafikában* bemutatott illusztratorgrafikus nemzedék (Felvidéki András, Vida Győző, Kiss István, Orosz István, Keresztes Dóra, Szegedi Katalin, Bányai István, és Szalma Edit) után egy újabb – talán negyedik generáció, átlibbenve a 21. századba, a szárnyait próbálgatja.

Egyesek már fejhosszal kilógnak ugyan (ám ne tegyünk névszerinti kiemelést), mások, részben hallgatói jogviszonyuk szerint és miatt – kis időbeli hátrányt szenvedve – már ott állnak a pálya szélén. De ez – reményeink szerint – nem sport(pláne foci!) pálya lesz, hanem a magyar illusztrált (gyermek?) irodalom grafikus életpályája. Jelenkori tapasztalataink alapján nem egy kasszasikerrel kecsegtető út (mézeskalács házikó sincs a végén, bár arról is háborzongató olvasmányemlékeink vannak...) többnyire apró

bosszúságokkal és megpróbáltatásokkal, de az elkötelezeteknek művészi örömeket kínál. Ami meg a legfontosabb: nem csak az alkotónak – az olvasónak is. Ne felejtsek: mi vagyunk többen.

